

Урядам необхідно активно працювати з громадянами, пропагувати толерантність і медіаграмотність, боротися із неправдивими звинуваченнями, їх поширенням в електронному просторі, контролювати готовність людей дотримуватися необхідних заходів обережності – носити маски, дотримуватися дистанції, не піддаватися впливу неправдивих теорій, бо багато фейкових новин спрямовано на підрив довіри населення до вакцинації, лікарів. Саме «інфодемія» може стати причиною нових спалахів COVID-19.

Список використаних джерел

1. Nosheen I. «They yelled Coronavirus» – East Asian attack victim speaks of fear. The Observer. URL: <https://www.theguardian.com/world/2020/feb/16/they-yelled-coronavirus-first-british-attack-victim-east-asian-man> (accessed 20.09.2021)
2. Sakkal P. «Go back to your country»: Chinese international students bashed in CBD. The Age. URL: <https://www.theage.com.au/national/victoria/go-back-to-your-country-chinese-international-students-bashed-in-cbd-20200417-p54kyh.html> (accessed 20.09.2021)
3. Waterson J., Hern A. At least 20 UK phone masts vandalised over false 5G coronavirus claims. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/technology/2020/apr/06/at-least-20-uk-phone-masts-vandalised-over-false-5g-coronavirus-claims> (accessed 20.09.2021)

Загірний О. В.

*Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
аспірант*

ТЕХНОЛОГІЇ ПОЛІТИЧНОГО ВПЛИВУ НА МАСМЕДІА

В Україні специфіка використання технологій впливу на масмедіа обумовлена демократичним транзитом: від авторитарного

тиску з боку влади та застосування цензури до економічних важелів впливу. Українська влада балансує між авторитарною (пострадянською) моделлю діяльності масмедіа та олігархічною.

Відповідно, змінюються і технології впливу на масмедіа. Сьогодні відбувається трансформація уявлень щодо звичного для політичної науки розподілу на «маркетингові» та «немаркетингові» технології впливу. Нагадаємо, що традиційно до першого типу відносять рекламу та PR, а до другого – пропаганду та агітацію. Стверджуємо: у контексті транзитного суспільства варто говорити про утворення гібридної медіаполітичної системи, яка інтегрує потенціал як маркетингових, так і не маркетингових технологій.

Парадоксальність демократичного транзиту є контекстом технологій політичного впливу на масмедіа. Його осмисленню присвячено праці М. Рябчука (амбівалентність «двох Україн») [4], М. Мінакова (демодернізація в Україні) [3], Ю. Мацієвського (необхідність зміни політичного режиму) [5] та інших авторів.

Також для розуміння контексту використання технологій впливу (а іноді – технологій управління масмедіа) важливо відзначити відсутність традицій інституційної взаємодії між публічною владою та масмедіа.

Погодимось із тим, що «...пострадянські інститути чинять опір змінам. Вони готові виплеснути дитину разом з водою, аби зберегти владу і власність. Маніпуляції зі ЗМІ, спекуляції на тему збройного конфлікту, депрофесіоналізація уряду й ігнорування соціальної політики – усе це використовується для компрометації демократичних реформ... Одним з факторів, що перешкоджають транзиту, є відсутність традицій інституційної взаємодії» [6, с. 146].

Як вже доводилось відзначати, впливовим чинником стає медіатизація політики. «Одним із трендів демократичного транзиту пострадянських країн є те, що він відбувається в умовах глобалізації та медіатизації. Транзит від радянської авторитарної політичної системи до консолідованої демократії на сучасному етапі характеризується зростаючим впливом мас медіа. Дослідники наголошують на медіатизації політики у глобальному контексті.

Для пострадянської політики не буде перебільшенням говорити про медіатизацію демократичного транзиту [2, с. 50]. Внаслідок цього в Україні поступово сформувалась медіаполітична система, яка характеризується «гібридністю»: технології впливу на масмедіа використовуються задля здійснення маніпуляцій громадською думкою з боку власників медіа-ресурсів та монополізація простору масмедіа олігархічними кланами задля недопущення появи та розвитку незалежних медіа. Гібридність полягає у тому, що відбулась інтеграція політичної системи та системи медіа на основі визначеного формату політичних ток-шоу, який забезпечує рейтинг як масмедіа так і політичним агентам. Медіатизація політики та створення гібридної медіаполітичної системи несе такі загрози для демократичного транзиту: 1) спотворює публічний простір: замість вільного та раціонального діалогу маємо декілька монологів впливових агентів, які транслуються масмедіа; 2) суспільний інтерес підмінюється егоїстичними інтересами власників медіа-холдінгів; 3) конструюються медіа-скандали та псевдо-події.

Відзначимо, що технології впливу на масмедіа відзначаються періодичністю та гібридністю. Зазначимо: «Технології управління медіасистемою в Україні характеризуються циклічністю. Авторитарна модель управління мас медіа (застосування адміністративного ресурсу, впровадження санкцій та обмежень, прямої цензури з боку держави) вже декілька разів змінювалась олігархічною («м'яким» економічним тиском на власників, редакторів та журналістів, захистом політичних та економічних інтересів власників) і навпаки. Цей український медійно-політичний «groundtrip» є невід'ємною складовою дослідження демократичного транзиту» [2, с. 50].

Гібридні технології впливу на масмедіа застосовуються за декількома напрямками. По-перше, влада впливає на суспільство переважно за допомогою комунікативних технологій. По-друге, одним із визначальних факторів є технології розвитку масмедіа – від друкованих ЗМІ (преси) через аудіовізуальні ЗМІ (радіо, телебачення) до інтегрованих (текстових та аудіовізуальних),

інтерактивних медіа. Їх не можна недооцінювати, але й переоцінювати також не варто. Погодимось із думкою Д. Галліна та П. Манчіні: «...не слід перебільшувати роль однієї окремо взятої технології, яка починає застосовуватися у ЗМІ на певному етапі... сьогодні комп'ютерні технології, і зокрема інтернет, здатні багато в чому змінити способи передавання та обробки інформації, але, швидше за все, не стануть джерелом революційних змін в суспільстві, а посядуть своє місце у загальних процесах, частинами яких самі вони є» [1].

Нарешті, щодо впливу на масмедіа застосовуються технології публічного адміністрування, які передбачають застосування правових, організаційних та комунікативних механізмів регулювання медіа-простору.

Список використаних джерел

1. Галлін Д., Манчіні П. Сучасні медіасистеми: три моделі відносин ЗМІ та політики. Київ : Наука, 2008. 320 с.
2. Загірний, О. Технології управління в медіаполітичній системі: український «Roundtrip». Актуальні проблеми філософії та соціології. 2021. (28). С. 50–54.
3. Matsiyevsky, Y. Revolution without Regime Change: The Evidence from the PostEuromaidan Ukraine. Communist and Post-Communist Studies. 2018. Vol. 51 No. 4. P. 349–359.
4. Rabkin, Y. M., Minakov, M. Demodernization: a future in the past. Obode: Verlag/ibidem Press, 2018.
5. Riabchuk, M. Two Ukraine's' Reconsidered. The End of Ukrainian Ambivalence? Studies in Ethnicity and Nationalism. 2015. Vol. 15, No. 1. P. 138–156.
6. Yakovleva, L., Yakovlev, D. Institutional interaction and political choice in a transitional society. What role for the social sciences. Nationalism and Ethnic Politics. 2020. No 2(4). P. 582–608.